

az alagútból kikandikáló kocsiorr kissé gyanús volt, mintha...). Vagyis szándékával, koncepciójával szöges ellentétben pontosan azt rögzítette felvételesorozatával, hogy mi-
féle történések nem zajlottak le az alatt a néhány perc alatt, amíg a furgon az alagútban
volt. A fotóművészet korlátozott szabadságáról medítálva még egyszer szemrevételezte
a képeket, minden apró részletet megvizsgált, de kiindulásra alkalmas, ösztönző mo-
tívumra nem lett. Megfigyelte vizsgálódásai közben, hogy a felső szinten egy mozdu-
latlan járókelő könykölt a híd mellvédjén: minden felvételen változatlan pózban sze-
repelt, elmélyülten szemlélte a forgalmat – ez sem ígérkezett jó támpontnak. Vissza-
emlékezett kósza megérezésére is, hogy a fehér kisteherre várakozván a híd vagy in-
kább a part közelében apró elmozdulásokra figyelt fel, amelyek nem csillapodtak né-
hány másodpercre koncentrált fotózási manővere alatt sem: az alagútban zajló meg-
foghatatlanságokat mintegy ellensúlyozva mintha megmozdult volna a város egy-egy
részlete, vagy talán a teljes együttes tolódott el önmagához képest. E rezdülések, e
torzulások nem rögzültek felvételein, így hát az egész sorozatot – a negatívval együtt
– dühös, felkorbácsolt elveszettségérzéssel a szemétkosárba hajította. Másnap kissé le-
csillapodva bekopogtatott a hídmesterhez – kettős portré/önportré fotózására szeretne
volna rávenni a hídfőtől távoli környezetben –, de nem jutott be: hiába várakozott, az
ajtó mögött senki, semmi sem mozgott. A zárt ajtót – mint valami halotti leplet – le-
fényképezte.

NOVELLAPÁLYÁZAT

Kovács Katalin

A RÁJA

Mint minden héten, azon a bizonyos március eleji estén is betértem a Louvre-ba, hogy
ezredszer is megcsodáljam Chardin remekművét, a *Ráját*.

Aznap különösen fáradtnak éreztem magam. Órákat töltöttem el XVIII. századbeli
kéziratok bogarászásával a Bibliothèque Nationale olvasótermében, szemem előtt vil-
lództak a girbegurba betűk, és saját írásom is mind olvashatatlanabbnak tetszett. Ilyen
állapotban nem is ért meglepetésképpen, hogy amikor a kora tavaszi halvány napsu-
gár óvatosan beszökött az ablak résein, s a tétova fénypászta kéziratomra tévedt, hir-
telen úgy tűnt, mintha a komor olvasóterem tágas, sokablakos helyiséggé vált volna.
Kámforrá lett mellőlem a többi, hajlott hátú tudós, s egymagam ültem egy hatalmas
műterem kellős közepén. A nagy fényben először észre sem vettem a sarokban a Ráját.

Pedig a Rája ott volt, velem szemben trónolt a falnak támasztott vásznon, s gátlás-
talanul tárta felém felnyitott, rémisztő rombusztestét: pikkelyén gömbölyű cseppek-
ben megült a friss vér. Idegesen megtöröltem a homlokomat, s elkaptam tekintetem

a valószerűtlen halról, úgy éreztem, a Rája csupán gúnyolódik velem. Jól ismertük egymást, hiszen gyakran találkoztunk a Louvre-ban, s egyikünknek sem volt szüksége arra, hogy a másiknak bemutatkozzon. Eleinte nem fogtam fel, voltaképpen mi is történik közöttünk, s mire való e képtelen találkozás a műteremben. A Rája igazán tudhatná, hogy ha várt volna egy kicsit, aznap is ellátogattam volna a képtár Chardin-termébe, s a világ minden kincséért sem mulasztottam volna el a vele való találkozást, azonban még túl korán volt a múzeumhoz, még nem jött el látogatásom ideje. Aznap a Rája volt az, aki magához szólított, s én értetlenkedve, majdhogynem bárgyún bámultam az emberarcot formázó hal hamis szemébe, hátha ott magyarázatot lelek az érzékszalódásra. Az áltekintet, mint mindig, most is megtévesztett, s ismételten rá kellett döbennem, hogy a hal a képen valójában – halott!

Megdörzsöltem a szemem, s mihamarabb véget kívántam vetni a négy szemközti kihallgatáshoz fogható, felettébb kínos, néma párbeszédnek. Elhatároztam, hogy – Chardin iránti tiszteletem ide vagy oda – azon a délutánon kivégzem a nyugtalanító Ráját. Sürget az idő, meg kell tennem ezt a lépést, mert ha elmulasztom, félok, hogy egy éjjelen a véres rombuszhal lesz az, aki szobámba látogat, s óvatlanul végez velem.

Eltökéltem felálltam tehát, s a vászonhoz léptem, melynek keretéből csábítóan meredt felém egy óriási kés, olyasformán, mintha markolata bármely pillanatban kész volna a festett abroszról a kezembe siklani. A szörnyű tett előtt azonban még egyszer alaposan szemügyre vettem a megsemmisítendő remekművet, a Ráját, s mellette a lesben álló, felborzolt szőrű macskát, amint ínyenc módjára lépdelt a nyitott osztrigahéjakon.

Kezem lehanyatlott. Magamon éreztem a macska kíváncsi tekintetét, az állat határozottan engem nézett, s jól sejtette, mire készülök, pedig őt nem is szándékoztam bántani. Ijedten meghátrált, egészen visszahúzódott a kép felső csücskébe, mintha menekülne előlem, s véglegesen le kívánná magát törölni a vászonról.

Lassan leszállt az alkony, s tudtam, nem maradt vesztegetni való időm, végre kell hajtanom a gyilkosságot, most vagy soha, hiszen a foszforeszkáló macskaszemekkel sem kell többé számolnom: az állat egészen kicsire zsugorodott.

Am ekkor váratlanul különös dolog történt, amire egyáltalán nem számítottam. A halott Rája megmozdult a képen, s komótosan, egymás után mind bekebelezte az élő osztrigákat. Miután bevégezte lakomáját, visszaemelkedett helyére, a felfüggesztő szögre, ami tartotta, hamis szemét meglegedetten behunyta, hamis száját padig gusztustalanul szélesre tárta, jól láttam benne az utolsó osztriga maradványait. A kísértet-száj torz vigyorra rándult, mintha megvetően nevetne hiábavaló, ügyetlen erőlködésen.

Feladtam. Ez már jóval több volt, mint holmi véletlen érzéki csalódás. A festményről valóban eltűnt minden élőlény, a macska és az osztrigák, s a diadalmas rombuszhal végre egymaga trónolt a szögre akasztva.

Amikor kinyitottam a szemem, ismét a Bibliothèque Nationale ismerős olvasótermében ültem, előttem az olvashatatlan kézirat kígyóbetűi. Villámgyorsan visszaadtam a dokumentumot a könyvtárosnak, s lélekszakadva elmenekültem. A Palais Royal méltóságteljes árkádsorát átszelve, a lehető legrövidebb úton igyekeztem a Louvre felé, hogy még teremzárás előtt odaérjek. Szerencsére jól ismertem az útvonalat az épület labirintusában, kettesével szedtem a Richelieu-szárny mozgólépcsőjét, s rövidesen ott álltam a XVIII. század művészeinek termében. Nem hittem a szememnek. Elöttem a falon a Chardin-kép egész vásznat kitöltő, hatalmas rájája, s a festmény előtt, a földön elhullajtva, alig látható, apró osztrigahéjak.